

Predgovor srpskom izdanju knjige Džordža Vitulkasa *Nauka homeopatije*

Nastala iz ateorijskog empirizma genijalnošću jednog čoveka, Samuela Hanemana¹, homeopatija je za više od dva veka svog postojanja iz metode lečenja prerasla u samostalnu naučnu disciplinu koja ima definisan predmet istraživanja, opisanu naučnu metodologiju i naučno proverljive teorijske postulate. Uz sve teškoće koje su pratile njen razvoj, homeopatska medicina, u savremenom dobu kvantnih tehnologija, ulazi u period kada je moguće tehnološki ispratiti i naučnim metodama *in vitro* dokazati uticaj homeopatskih lekova na ćelije i tkiva, ali i izučavati i eventualno objasniti mehanizam njihove farmakokinetike. S obzirom na dosadašnje naučne studije iz ove oblasti, kao i stanja u institucionalizovanoj zapadnoj medicini koja u svom postmodernističkom periodu uočava da stručnost u medicinskoj nauci ne podrazumeva kompetentnost u donošenju vrednosnih sudova², nije preterano ako se kaže da ulazimo u doba individualno-holističke zapadne medicine čiji je epistemološki mehanicistički okvir definitivno prevaziđen osvešćenom potrebom da se živi organizam nužno mora sagledavati u svim njegovim dinamičnim, prožimajućim dimenzijama egzistencije. Od Hanemanovih opisa *slika lekova*³ i teorije o nasleđivanju⁴, preko Heringovih pravila o „pravcu lekovite reakcije“⁵, i Kentovih 12 opservacija nakon homeopatske terapije⁶, do Vitulkasove holističke definicije zdravlja, genijalnih teorija o nivoima zdravlja⁷ i kontinuumu jedinstvene patologije⁸, dopunjenih opservacija nakon homeopatske terapije koje imaju veliku prediktabilnu vrednost, te objavljene

---

¹ Hahnemann S. *Organon of Medicine*. Sixth edition. Prevod William Boericke. B.Jain Publishers(P) Ltd. USA – Europe – India. 2002

² Veatch RV. How Philosophy of Medicine Has Changed Medical Ethics, *Journal of Medicine and Philosophy*; 2006; 31:6, 585-600 (ISSN: 0360-5310 (Print) 1744-5019 (Online) <https://www.tandfonline.com/loi/njimp20>)

³ Slika leka se dobija naučnom eksperimentalnom metodom “dokazivanja lekova” koja predstavlja specifičnu modifikaciju kliničkih studija prvog reda.

⁴ Hanemanovi mijazmi su prvi pomen nasleđene predispozicije za bolest, i u svom objašnjenju sadrže ne samo teoriju o genetskom nasleđivanju, već i o epigenetskom, ali i subgenetskom čijim se istraživanjem medicina još nije posebno bavila.

⁵ Hering C. *The Homeopathic Domestic Physician*, 2017

⁶ Kent JT. *Kent's New Remedies: Clinical Cases, Lesser Writings, Aphorisms, and Precepts*; 2003

⁷ G.Vithoulkas. *Level of Health. The Second Volume of The Science of Homeopathy*. International Academy of Classical Homeopathy, Alonissos, 2017

⁸ Vithoulkas G, Carlino S. The “continuum” of a unified theory of disease. *Med Sci Monit* 2010; 16(2): SR7-15 :: ID: 878341

hipoteze o farmakokinetici potenciranih lekova⁹, kao i Drofenikovog termodinamičkog aspekta osnovnog homeopatskog postulata „slično se leči sličnim“¹⁰, homeopatska medicina je konačno zauzela stabilno mesto u svetskoj nauci.

Za potrebe medicinske prakse zdravlje i bolest se ne mogu razumeti niti definisati kao entiteti *per se*, već isključivo unutar svojih odnosa koje ostvaruju energetske zavisnim procesima u organizmu koji se u konačnom na duhovnom nivou ispoljavaju kao stepen očuvanosti sposobnosti date nam od Tvorca, sposobnosti za slobodnu kreativnost i stvaranje. Apsolutno zdravlje nadilazi predmet medicinske nauke, dok je apsolutna bolest statistički izražena stopom mortaliteta. U skladu sa tim, predmet istraživanja homeopatske medicine nisu stanja bolesti, već energetske zavisni procesi salutogeneze¹¹ i patogeneze¹² koji aktivacijom određenih segmenata kontrolnih mehanizama u organizmu u okviru psihoneuroendokrinoimunološkog sistema (PNEI) utiču na dinamično stanje vitalnosti. Modifikacija salutogenog/patogenog procesa koja nastaje zbog promene energetskih uslova u određenom tkivu (inflamacija ↔ reparacija ↔ proliferacija ↔ nekroza...) i pomeranje njegove lokalizacije, tj. gravitacionog centra patologije, imaju svoju pravilnost zahvaljujući postojanju hijerarhije vitalnosti¹³, kao i svoj objektivni izraz u promenama ispoljenih holističkih, homeopatskih sindroma.¹⁴ Zahvaljujući holističko-individualnom pristupu obolelom, koji se u homeopatskoj medicini neguje od samog početka, a koji se u zapadnoj, specijalističkoj (parcijalističkoj) medicini tek u XX veku, javlja kao zadati

⁹ Vithoulkas G. The Spin of Electrons and the Proof for the Action of Homeopathic Remedies. Journal of Medicine and Life. Vol 13 (3); July-September 2020: 278-282

¹⁰ Drofenik M. Is Homeopathy Related to Chemical Thermodynamics? Acta Medico-Biotechnica 5; 2012: 12-15; Drofenik M. A Homeopathy Model in the light of Hahnemann's pristine Idea, Prensa Med Argent 104; Drofenik M. Homeopathy and Law of Similars. Scoolars Literature. 2019.

<https://www.scholarsliterature.com/journals/la-prensa-medica/fulltext/homeopathy-and-law-of-similars> (pristupljeno 18.12.2021)

¹¹ Upotrebom termina salutogeneza (gr. salus = zdravlje; genesis - stvaranje) u njegovom opštem značenju koje ukazuje na proces stvaranja zdravlja, za razliku od procesa stvaranja bolesti, nije isključeno njegovo posebno značenje "osećaja koherentnosti" (Antonovsky, A. (1993). *The structure and properties of the sense of coherence scale. Social Science and Medicine*, 36(6), 725–733). Proces salutogeneze uvek podrazumeva porast raspoložive energije u organizmu i bolju funkcionalnost PNEI sistema koji podiže organizam generalno ka boljem zdravlju.

¹² Proces patogeneze (patho genesis ...) uvek podrazumeva pad raspoložive energije, izmenjenu, neoptimalnu funkcionalnost PNEI sistema, zbog koje organizam ekonomijom raspoložive energije počinje da razvija simptome i bolest.

¹³ Hijerarhija vitalnosti koja podrazumeva odstupanja od optimalne vitalnosti, opisana je od strane G. Vitulkasa u teoriji o nivoima zdravlja. Svaki stepen odstupanja ima svojstvenu prijemčivost za određene bolesti.

¹⁴ Homeopatski sindromi podrazumevaju totalitet simptoma na fizičkom, emotivnom i mentalnom nivou, njihovih modaliteta, kao i reakcije organizma na uslove okoline.

standard kvalitetne medicinske usluge, moguće je mnogo dublje razumeti promene u ekspresiji Živog organizma, što olakšava procenu toga šta je potrebno lečiti u određenom momentu kako bi se adekvatnim terapijskim uticajem stimulisao prirodni salutogeni proces. Ma koliko teorija homeopatske medicine izgledala složeno na prvi pogled, objašnjena pravilnost procesa salutogeneze i patogeneze stvara jedno pouzdano tlo sa kog lekar može procenjivati stepen vitalnosti obolelog organizma i primenom bilo koje terapijske metode rezultate može evaluirati kao posledicu stumulacije jednog od pomenuta dva procesa (salutogeneze ili patogeneze) i na osnovu toga nastaviti istu ili primeniti drugu terapiju. Knjiga Nauka homeopatije je u tom smislu osnovni udžbenik, jer nas sistematično uvodi u svet dinamične, Žive medicinske paradigme.

Iako je ljudski organizam u homeopatskoj medicini podeljen na um, emocije i fizičko telo, svest o njegovom jedinstvenom funkcionisanju nikada nije izgubljena zahvaljujući sveprožimajućem entitetu „sile Života“, tj. energije od koje zavise svi procesi u Živom biću. Odavno proučen Krebsov ciklus, kao mehanizam stvaranja energije u procesu ćelijskog disanja, u međuvremenu je dopunjen mehanizmima stvaranja energije aktivnošću mikrobioma u crevima, ali i mogućnošću neposrednog korišćenja energije okoline kvantnomehničkim procesima zahvaljujući koherentnom prenosu energije u mikrotubulima.¹⁵ Tvrđenje Samuela Hanemana, pre više od dva veka, da je bolest nešto „duhu nalik“¹⁶, odnosno da bolest pre svega ima svoj energetski ekvivalent koji se može materijalizovati, ali i ne mora, kako bi uticao na funkcionisanje organizma, dobija svoj naučni izraz i potvrdu zahvaljujući napretku nauke nakon „razbijanja atoma“ početkom XX veka i osveščivanja činjenice da između energije i materije ne postoji granica. Energetski pad prouzrokovan stresom, u najširem smislu reči, remeti vitalnost organizma, čime započinje proces patogeneze i organizam narušene vitalnosti pokazuje simptomatologiju određenog homeopatskog sindroma koji se može vremenom, ukoliko se nastavi energetsko slabljenje i patogenetska aktivnost, produbljivati¹⁷ ili

---

¹⁵ Craddock TJA, Friesen D, Mane J, Hameroff S, Tuszynski JA. 2014 The feasibility of coherent energy transfer in microtubules. J. R. Soc. Interface 11: 20140677. <http://dx.doi.org/10.1098/rsif.2014.0677>

¹⁶ Zdravlje se ne može definisati van poimanja ontološke celovitosti Bića. Međutim, medicinskim lekovima i sredstvima se može uticati samo delimično na Biće, te nije neophodno ovde ići dublje u ontološku analizu.

¹⁷ To su situacije kada, na primer, neko ko je imao ekcem, nakon nestajanja promena na koži dobije astmu, ali simptomi astme i dalje pokazuju sliku istog leka, tj. pokazuju da pacijent nije izašao iz određenog homeopatskog sindroma, već je njegova patologija postala dublja, prebačena je na organ koji je u hijerarhiji vitalnosti na dubljem mestu. Ovo produbljivanje patologije može biti posledica supresivne terapije kortikosteroidima ili izloženosti

izmestiti u drugi homeopatski sindrom. I dok u prvom slučaju imamo tzv. jaku patogenetsku konstituciju (snažnu predispoziciju za razvoj sve dublje patologije u okviru jednog homeopatskog sindroma), u drugom slučaju imamo pojavu preklopljenih homeopatskih sindroma¹⁸ koji su zahtevniji za lečenje.

U knjizi Nauka homeopatije opisan je kompleksan, dinamični plan vitalnosti organizma, koji pruža sasvim drugačiju percepciju bolesti i lečenja. Iza hemijskih reakcija koje su u žiži istraživanja institucionalizovane, zapadne medicine, nalazi se „razmena materije i energije u elektrodinamičkom polju“. Poremećeno stanje organizma se proteže kroz više sistema i tkiva, ali i „po dubini“ na više egzistencijalnih nivoa organizma (fizički, emotivni i mentalni nivo). S obzirom na rečeno, različite bolesti mogu biti deo jednog homeopatskog sindroma, ali i ista bolest može biti deo različitih homeopatskih sindroma. Ova spoznaja skreće fokus od pojedinačnih patoloških entiteta na celovitost izmenjene dinamične ravnoteže.

Sposobnost homeopatskih lekova da pokrenu salutogene procese u organizmu nije uslovljena malim dozama aktivnih supstanci, niti zavisi primarno od potenciranosti¹⁹. U procesu hormezisa u toksikoloiji se isto koriste male doze aktivnih supstanci, dok se potencirani lekovi mogu primenjivati i po principima alopatske metode lečenja.²⁰ Homeopatski lek, pored razblaženja i potenciranosti, mora da bude primenjen u skladu sa osnovnim pravilima homeopatije kao potpuno definisane metode lečenja koja podrazumeva individualno-holistički pristup i primenu postulata „slično se leči sličnim“ koji zahteva monoterapiju, uz mogućnost sukcesivnog propisivanja različitih lekova kod preklopljenih homeopatskih sindroma. Detaljnom analizom kliničke slike pacijenta dolazi se do

---

većem stresu. Terapija adekvatnim homeopatskim lekom leči astmu na fizičkom nivou, pri čemu se očekuje vraćanje stanja organizma sa ekcemom koji, takođe, biva izečen daljom primenom istog leka.

¹⁸ Preklopljeni sindromi podrazumevaju neophodnu sukcesivnu primenu više homeopatskih lekova. Ako je neko ko je imao ekcem, nakon stresa ili supresivnog lečenja kortikosteroidima, dobio astmu, simptomatologija novog stanja (koja uvek obuhvata simptome na mentalnom, emotivnom i fizičkom nivou) će ukazivati na lek koji se razlikuje od leka na koji je ukazivala simptomatologija stanja organizma kada je ekcem bio glavna fizička patologija. Terapijom adekvatnim homeopatskim lekom za stanje organizma sa astmom, astma će biti izlečena i organizam će se vratiti u prethodno stanje sa ekcemom, kada će za nastavak stimulacije salutogeneze i vraćanje organizma u stanje optimalnog zdravlja, biti potreban drugi homeopatski lek.

¹⁹ Specifičan način pravljenja lekova čime se dodaje kinetička energija rastvoru, a što je opisano u homeopatskoj farmakopeji.

²⁰ Primena niskih potencija polikomponentnih lekova za specifične telesne probleme kao što su: problem rasta zuba kod dece, ili grčevi u stomaku, prehlade i sl.

slike leka koji treba uključiti u terapiju kako bi se stimulisao proces salutogeneze i organizam vratio u stanje generalno boljeg zdravlja.

U hemijskom smislu homeopatski lekovi sadrže samo vodu, alkohol, šećer i aktivnu supstancu po kojoj lek nosi naziv. Međutim, hemijska smeša/rastvor je samo početak rađanja homeopatskog leka koje podrazumeva sistematizaciju indikativnog područja sakupljanjem rezultata *studija dokazivanja*, tj. specifičnih, fazno organizovanih eksperimentalnih kliničkih studija prvog reda, kada se zdravim dobrovoljcima daje prvo subtoksična doza aktivne supstance, a kasnije prema standarizovanom protokolu i potencirani rastvori. U opis slike leka, takođe, ulaze i podaci o uticaju određene supstance na živi organizam iz toksikologije, kao i podaci iz kliničkog iskustva poznatih, pouzdano dobrih homeopata. Farmakokinetika homeopatskog leka još nije naučno objašnjena i nedavno je objavljena naučna hipoteza o mogućem mehanizmu dejstva preko uticaja na promenu spina elektrona.²¹

Teorijski postulati homeopatske medicine:

- „pravac lekovite reakcije“ – promene u zdravstvenom stanju koje su potvrda aktivacije procesa salutogeneze,
- kontinuum jedinstvene patologije pojedinca u toku života,
- nivoi zdravlja,
- prediktabilnost opisanih opservacija nakon primenjenog leka,

moгу se eksperimentalno naučno dokazati i predstavljaju prvu, jasno sistematizovanu osnovu o zakonima lečenja u zapadnoj medicini zahvaljujući kojoj se može pratiti da li se nakon primenjene terapije organizam zaista pomera ka stanju boljeg zdravlja ili se bolest potiskuje i njegovo zdravlje dodatno narušava bez obzira na vrstu primenjene terapije (homeopatije, alopatrije, izopatrije ili antipatrije.)²²

Najzahtevniji deo u homeopatiji je svakako analiza svakog pojedinačnog slučaja u kome treba uočiti simptome na mentalnom, emotivnom i fizičkom nivou, adekvatno proceniti njihov intenzitet i učestalost, i u tako dobijenoj slici aktuelnog kliničkog stanja prepoznati sliku leka. Međutim, nakon više od dva veka kliničke prakse i teorijskog proučavanja jasno su opisani mogući mehanizmi

---

²¹ G. Vithoulkas. The Spin of Electrons and the Proof for the Action of Homeopathic Remedies. Journal of Medicine and Life; 2020; 13(3); 278-282

²² Hahnemann S. Organon of Medicine. Sixth edition. Prevod William Boericke. B.Jain Publishers(P) Ltd. USA – Europe – India. 2002

odgovora organizma na primenjeni homeopatski lek i njihovo prediktabilno značenje. Opisane opservacije promena u zdravstvenom stanju nakon primenjenog homeopatskog leka opisane u dodatku B u knjizi *Nauka homeopatije*, neprocenljiv su *organon* virtuozne veštine lečenja stimulacijom prirodnih salutogenih procesa. Važan prediktabilni značaj upravo ima adekvatna procena da li je primenjenom terapijom stimulisan proces salutogeneze, što uvek podrazumeva bolji energetski status u organizmu i pomeranje celog bića ka stanjima boljeg zdravlja, ili je stimulisan proces patogeneze što podrazumeva energetski pad i angažovanje odbrambenog sistema u smislu ekonomije energije i „žrtvovanja“ nekih, što je moguće perifernijih, područja organizma.

Poznavanje pravilnosti opisanih u knjizi koja je pred vama, je neophodno kako bi se ostvarila dekolonizacija naučne homeopatske medicinske paradigme²³ koja je suštinski medicina evropskog (zapadnog) kulturnog područja skrenuta sa područja institucionalizacije, jer nije bila u duhu vremena industrijskog kapitalizma. Naime, predstavnici vladajućeg društvenog sloja su „podržali i finansijski i legaslitivno i kulturalno“ oficijelnu medicinu koja je imala:

- „prepoznatljiv pristup analigan industrijskoj proizvodnji“ gde je na kraju proizvodnog pogona pacijent bio funkcionalan i upotrebljiv, ili „škart“, hronično oboleo ili umro, tj. nefunkcionalan i neupotrebljiv.
- doktrinu po kojoj je uzrok bolesti i smrti bio spoljašnji agens (mikroorganizam, toksin il nepoznati agens);
- mogućnost manipulacije i kontrole.²⁴

Homeopatska medicina se s toga razvijala paralelno, i sve vreme je bila ravnopravan deo medicinske zapadne paradigme. Krajem XX veka počinje renesansa u zapadnoj medicini i pokreću se značajnije akcije²⁵ koje vode prevazilaženju „epistemološkog slepila“ koje je posledica direktivne uloge institucionalizovane naučne paradigme, odnosno paradigamske univerzalnosti. Naučna zajednica se „ne može opravdano svoditi na jednu paradigmu (naučnu školu): niti (da) je opravdano shvatiti je homološki, na jedinstvenoj socijalpsihološkoj osnovi, nego (da) joj legitimno pripada i ona grupa koja

---

²³ Stambolović V. *Renesansa u medicini*. 2021: str. 113

²⁴ Ibid. 114

²⁵ Ibid .17

poseduje drugačije stanovište koje za nju, takođe, ima status i ulogu paradigme.“

²⁶

Lekar koji u sadašnjem vremenu i dalje uporno ostaje u potpuno prevaziđenoj mehanicističkoj medicinskoj paradigmi, pristaje da bude instrument arteficialnog održavanja institucionalizovanih sistematizacija i protokola koji su još u prošlom veku, zahvaljujući novim naučnim otkrićima, dovedeni u pitanje. Za razliku od *kontrole* koja je glavni terapijski stožer oficijelne medicine, u svim holističkim medicinskim paradigmama postoji „*poverenje u mudrost tela koje je sposobno za samoisceljenje.*“²⁷ Vratiti čoveka u zdravlje znači osloboditi ga, isceliti njegovu individualnost i omogućiti duhovni rast ka pojavljivanju kreativne Ličnosti i to treba da bude zadatak svakog lekara.

Dr Lenka Tenžera

---

²⁶ Brdar M. Nauka i istina: Centar slobodarskih delatnosti; 2015: str. 83

²⁷ Jović S, Stambolović V. Tradicionalna, komplementarna i alternativna medicina u Srbiji: legalizacija i integracija u zdravstveni sistem. MD-Medical data. 2013; 5(4): 373-378